

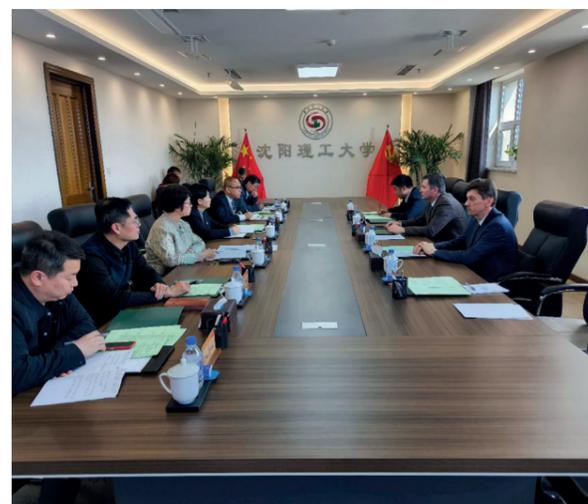
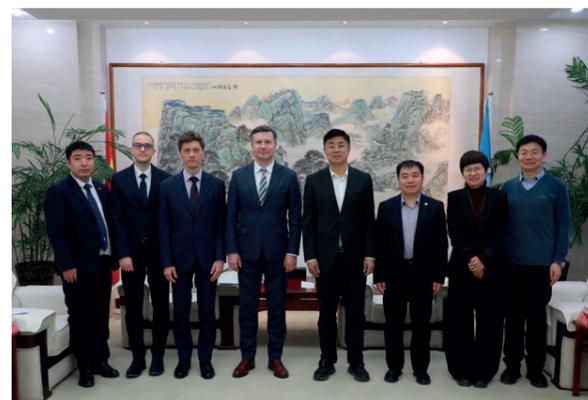

УНІВЕРСІТЭТ

Пераможца V і XV Нацыянальных конкурсаў друкаваных СМІ «Залатая літара» ў намінацыях «Найлепшая шматтыражная газета», «Найлепшыя матэрыялы навуковай, навукова-папулярнай тэматыкі»

25 сакавіка 2026 года, №3 (2307)

ГАРЫЗОНТЫ ІНТЭГРАЦЫІ: БДУ ПАШЫРАЕ АДУКАЦЫЙНУЮ ПРАСТОРУ З КІТАЕМ

Падчас афіцыйнага візіту ў Кітай дэлегацыя вядучай беларускай ВНУ на чале з рэктарам Андрэем Каралём быў падпісаны шэраг пагадненняў аб супрацоўніцтве паміж БДУ і кітайскімі ўніверсітэтамі.

Першы дакумент прадугледжвае ўзаемадзеянне з Харбінскім педагагічным ўніверсітэтам у галіне адукацыі і навукі. У прыватнасці, гаворка ідзе пра абмен студэнтамі і выкладчыкамі, адукацыйнымі метадыкамі і навучальнымі матэрыяламі; сумесныя навуковыя публікацыі; арганізацыю семінараў, лекцый і сімпозіумаў; удзел у даследчых канферэнцыях; акадэмічнае супрацоўніцтва ў галіне філалогіі, матэматыкі, педагогікі, мастацтва, дызайну і інш.

Падчас наведвання Харбінскага педагагічнага ўніверсітэта Андрэй Кароль правёў сустрэчу з выкладчыкамі Інстытута марксізму дадзенай ВНУ, дзе распавёў пра вопыт укаранення інавацыйных метадык у адукацыйны працэс БДУ.

Таксама быў падпісаны мемарандум аб узаемаразуменні з Харбінскім прафесійным інстытутам камерцыі і гандлю. Дакумент прадугледжвае развіццё ўзаемавыгадных напрамкаў. Напрыклад, кітайскі бок зацікавіла падрыхтоўка студэнтаў на факультэце даўняўсёўскай адукацыі БДУ і пра-

вядзенне сумесных летніх школ, у тым ліку моўных. Абмеркаванне таксама закранула ініцыятывы супрацоўніцтва па ўстановах сярэдняй адукацыі з прыцягненнем рэсурсаў Ліцэя імя Ф. Э. Дзяржынскага БДУ.

Акрамя таго, адбылася сустрэча з кіраўніцтвам Харбінскага політэхнічнага ўніверсітэта (ХПУ) – адной з вядучых і найбуйнейшых ВНУ ў КНР, якая сусветна вядомая сваімі навуковымі праектамі і распрацоўкамі. Бакі дэталёва абмеркавалі сумесную працу ў рамках падпісанай у 2025 годзе дамовы аб супрацоўніцтве. Так, прадстаўнікі БДУ наведвалі Інстытут штучнага інтэлекту ХПУ, дзе азнаёміліся з дасягненнямі кітайскіх навукоўцаў па лініі аўтаматызацыі, машынага навучання і робататэхнікі. Дарэчы, БДУ таксама мае значныя вынікі ў галіне ШІ. Пра гэта сведчыць перамога беларускай ВНУ ў адкрытым конкурсе «Лідары штучнага інтэлекту Беларусі – 2025» у намінацыі «Кампанія – лідар штучнага інтэлекту Беларусі». Адзначым, асноўныя даследаванні праводзяцца на МФІ і ФПМІ. За апошнія 20 гадоў навукоўцы БДУ апублікавалі шэраг калектывных манаграфій, падручнікаў і навучальных дапаможнікаў, артыкулаў, прысвечаных дадзенай тэматыцы, у міжнародных і айчынных часопісах, інфармацыйных рэсурсах СІД.

Падчас перамоў БДУ атрымаў прапанову выступіць

суарганізатарам Беларуска-кітайскага навукова-тэхнічнага форуму, а таксама прыняць удзел у пасяджэнні Федэрацыі інжынерных арганізацый БРІКС, дзе будуць прыняты стандарты кампетэнцый у галіне інжынерны.

Працягнуўся візіт у Кітай сустрэчай з калегамі з Шэньянскага політэхнічнага ўніверсітэта. Дарэчы, БДУ ўзаемадзейнічае з дадзенай ВНУ з 2025 года ў рамках падпісанага пагаднення аб супрацоўніцтве ў сферы адукацыі і навуковых даследаванняў. Бакі абмяняліся прапановамі наконт пытанняў арганізацыі двухбаковых летніх лагераў, акадэмічнага абмену і сумеснай падрыхтоўкі кадраў у галіне прыкладнай матэматыкі і інфарматыкі.

Гуманітарны вектар узаемадзеяння разгледзеў рэктар БДУ Андрэй Кароль з кіраўніцтвам Шэньянскага ўніверсітэта. Асабліваю ўвагу надалі стварэнню сумесных адукацыйных праграм для студэнтаў і магістрантаў. У прыватнасці, кітайскі ўніверсітэт зацікавіла магчымасць навучання выпускнікоў філалагічных спецыяльнасцяў сваёй ВНУ ў магістратуры БДУ. Таксама плануецца прыцягнуць беларускіх выкладчыкаў да адукацыйнага працэсу ў Шэньянскім ўніверсітэце.

Паводле інфармацыі прэс-службы БДУ

САРБЕНТ БУДУЧЫНІ: ХІМІКІ БДУ РАСПРАЦАВАЛІ НОВУЮ ТЭХНАЛОГІЮ

Праект Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта стаў уладальнікам гранта Фонду інавацый Універсітэцкай сеткі навукова-даследчага супрацоўніцтва (iUNRC, Кітай). Распрацоўка навукоўцаў БДУ прысвечана тэхналогіі атрымання актываванага вугалю з драўняных адходаў, якая па сваіх характарыстыках пераўзыходзіць існуючыя сусветныя аналагі і здольная забяспечыць поўнае імпартазамышчэнне.

Навуковы праект рэалізуецца сумесна НДІ фізіка-хімічных праблем БДУ і хімічным факультэтам. Кіраўнік распрацоўкі – загадчык лабараторыі раствораў целюлозы і прадуктаў іх перапрацоўкі Дзмітрый Грыншпан. Аўтарскі калектыў таксама прадстаўляюць прафесар кафедры фізічнай хіміі і электрахіміі Таццяна Савіцкая, старшы выкладчык кафедры высокамалекулярных злучэнняў Анастасія Лішай, аспірантка Таццяна Бязносік, трэцякурснік Андрэй Мамаеў, другакурснікі Марыя Гуновіч і Яраслаў Скугарэўскі.

– Актываваны вугаль – гэта вугляродны сарбент з высокаразвітай порыстай структурай. У адрозненне ад звычайных вуглёў, ён мае вельмі высокую ўдзельную паверхню, што дасягаецца тэрмічнай або тэрмахімічнай апрацоўкай зыходнай сыравіны пры тэмпературах 700–900 градусаў, – расказвае Дзмітрый Грыншпан. – Утвараюцца два віды актываваных вуглёў: мікрапорысты (дыяметр пар 1–2 нм) і мезапорысты (2–50 нм). У большасці выпадкаў вырабляецца мікрапорысты вугаль з удзельнай паверхняй 1000–2000 квадратных метраў на грам. Найлепшыя мезапорыстыя вугалі, якія выпускаюцца замежнай прамысловасцю, маюць удзельную паверхню да 400 квадратных метраў на грам.

Навуковец тлумачыць: звыклія для ўсіх аптэчныя таблеткі сапраўды вырабляюцца на аснове актыўных мікрапорыстых вуглёў. Аднак тэхналогія іх вытворчасці патрабуе дадання крухмалу, які выконвае функцыю звязвальнага кампанента. Менавіта крухмал блакуе значную частку пар, з-за чаго эфектыўная ўдзельная паверхня вугалю рэзка зніжаецца, а таму сарбцыйная здольнасць падае ў разы. Гэтым і тлумачыцца неабходнасць прымаць высокія сутачныя дозавы прэпарату.

ПЕРАМОГА Ў МІЖНАРОДНЫМ КОНКУРСЕ

Распрацоўка БДУ стала адзінай ад Беларусі, прадстаўленай у спісе пераможцаў конкурсу на атрыманне гранта. Усяго было разгледжана каля 40 праектных прапановаў ад 11 універсітэтаў. Фінансавую дапамогу атрымалі 10 распрацоўшчыкаў. У лік пераможцаў таксама ўвайшлі навукоўцы з Узбекістана, Венгрыі, Эфіопіі, Брунея, Малайзіі, Інданезіі, М'янмы і ПАР.

Першы этап адбору адбыўся ў сярэдзіне снежня. Праект БДУ зацікавіў адразу трох патэнцыйных партнёраў. Беларуска навукоўцы спынілі выбар на камандзе прафесара Юдонг Сюэ з Каледжа матэрыялазнаўства і інжынерыі Універсітэта Чунцына. Сумесная заяўка была складзена аператыўна, а абарона праекта прайшла ў анлайн-фармаце 8 студзеня.

– Мы некалькі разоў рэпэціравалі выступленне з кітайскім партнёрам, уносілі праўкі ў прэзентацыю, каб дабіцца зладжанасці, – расказвае Дзмітрый Грыншпан. – Адным з аспектаў, які выклікаў здзіўленне кітайскіх экспертаў, стала мноства варыянтаў прымянення нашага вугалю. Пасля паспяхова абароны ў Кітаі адбылася фінішная экспертыза праектаў. З больш чым 40 праектаў перамог наш.

СУТНАСЦЬ НОВАЙ ТЭХНАЛОГІІ

Прапанаваная навукоўцамі БДУ тэхналогія прадугледжвае хімічную актывацыю зыходнай сыравіны з наступнай тэрмаапрацоўкай пры тэмпературах не вышэй за 500 градусаў, што робіць яе значна больш энергазберагальнай у параўнанні з вядомымі аналагамі.

– Пры гэтым адначасова ўтвараюцца два карысныя прадукты, – адзначае кіраўнік праекта. – Па-першае, мезапорысты вугаль з вельмі вялікай удзельнай паверхняй 1600–1700 квадратных метраў на грам, што больш чым у чатыры разы перавышае паказчыкі існуючых замежных аналагаў. Па-другое, безблагатныя цалкам растваральныя ў вадзе фосфарнакалійныя ўгнаенні ў выглядзе сумесі дзвюх соляў: мана- і дыфасфату калію.

У аснове працэсу – выкарыстанне таннай беларускай сыравіны: драўняных адходаў і гідролізнага лігніну. Гэта дазваляе не толькі атрымліваць высокаактыўны вугаль без вясечкі бярозавых лясоў, але і вырашаць праблему ўтылізацыі адходаў дрэваапрацоўчай і хімічнай прамысловасці.

Тэхналогія з'яўляецца цалкам безадходнай. Газпадобных выкідаў у атмасферу, акрамя вуглякіслага газу, не ўтвараецца, а вада пасля адмыўкі вугалю не скідваецца, а ператвараецца ў каштоўныя ўгнаенні, якія ў Беларусі не вырабляюцца і закупляюцца ў Ізраілі і Нідэрландах.

– У нас няма сцёкаў, а газавыя выкіды – вуглякіслы газ, які з дапамогай гэтага вугалю цалкам ачышчаецца ад узважаных часціц, – падкрэслівае Дзмітрый Грыншпан. – Наша тэхналогія з'яўляецца безадходнай, «зялёнай» і высокарэнтабельнай.

ЭКНАМІЧНАЯ ЭФЕКТЫЎНАСЦЬ

На сёння вытворчасць мезапорыстага актываванага вугалю ў Беларусі не рэалізавана ў прамысловых маштабах. Імпартныя пастаўкі доўгі час заставаліся адзіным варыянтам. Распрацоўка БДУ прызвана змяніць гэту сітуацыю.

– Кошт адной тоны нашага мезапорыстага вугалю пры прамысловым выпуску не перавысіць 5 тысяч долараў, – паведамляе навуковец. – Гэта амаль у пяць разоў танней за імпартны мезапорысты вугаль фірмы Norit.

Лабараторная тэхналогія ўжо паспяхова прайшла маштабаванне ў 1000 разоў на прадпрыемстве «Бумтара». Створана доследна-прамысловая ўстаноўка прадукцыйнасцю 3 тоны ў месяц.

– Рэалізацыя новай тэхналогіі, якая ўжо абаронена еўрапейскім патэнтам, дазволіць арганізаваць вы-

творчасць актываваных вуглёў з айчыннай сыравіны, што забяспечыць поўнае імпартазамышчэнне мезапорыстых актываваных вуглёў і магчымасць іх эканамічна выгадных экспартных продажаў, – дадае Дзмітрый Грыншпан.

СФЕРЫ ПРЫМЯНЕННЯ

Айчынны вугаль можа выкарыстоўвацца для вырашэння шырокага спектра экалагічных задач. Сярод іх ачыстка газавых выкідаў і сцёкавых вод на прамысловых прадпрыемствах, у тым ліку на атамных электрастанцыях для выдалення сярэдне- і нізкаактыўных радыенуклідаў. Матэрыял таксама прыдатны ў лікёра-гарэлачнай прамысловасці для ачысткі спіртаўтрымальных прадуктаў, у медыцыне і ветэрынарыі ў якасці энтэрасарбенту, у працэсе вытворчасці пітной вады.

– Нашы папярэднія выпрабаванні паказалі, што атрыманы актываваны вугаль можа эфектыўна выкарыстоўвацца для ачысткі сцёкавых вод, забруджаных нафтапрадуктамі, у тым ліку феноламі, – каментуе кіраўнік праекта. – Асабліва цікавасць уяўляе ачыстка сцёкавых вод спецыяльнай атамных электрастанцыяў ад паверхнева-актыўных рэчываў і радыеактыўнага кобальту, які не выдаляецца простым іонным абменам. Таксама вугаль эфектыўны для ачысткі сцёкаў фармацэўтычных прадпрыемстваў пры вытворчасці антыбіётыкаў і гарманальных прэпаратаў.

Распрацоўка адкрывае перспектывы і для медыцыны. Навукоўцы працуюць над стварэннем новых лекавых формаў – хуткадыспергуемых таблетаўных прэпаратаў, орадыспергуемых плёнак і пластыраў, якія ўтрымліваюць адначасова актыўныя інгрэдыенты і актываваны вугаль.

– Мы ўжо прапанавалі для медыцынскіх устаноў ня-тканя сурвэткі з вугальным пакрыццём, здольныя пры аднаразовым праціранні выдаляць вірусы з розных паверхняў – металічных, пластмасавых, драўляных, – дадае Дзмітрый Грыншпан.

ПРАЦА КАМАНДЫ І ПАДРЫХТОЎКА КАДРАЎ

У праекце ўдзельнічаюць прадстаўнікі розных пакаленняў – ад студэнтаў малодшых курсаў да прафесараў.

– Для мяне наша каманда – гэта жывая мадэль класічнай універсітэцкай школы, дзе ў стварэнні навуковага выніку ўдзельнічаюць прадстаўнікі розных пакаленняў, – кажа Дзмітрый Грыншпан. – Мая роля як прафесара – не проста ставіць задачы, а дэманстраваць, як назапашаны веды могуць ператварацца ў прарыўныя рашэнні. Аспіранты і магістранты, якія ўжо маюць вопыт навуковай працы, становяцца

маімі аднадумцамі і фактычнымі кіраўнікамі студэнтаў. Другакурснікі і трэцякурснікі прыходзяць з запалам у вачах і свежымі, часам дзёрзкімі, ідэямі.

Прынцыповая пазіцыя навуковага кіраўніка – адсутнасць бюракратычнага падпарадкавання ў калектыве. Студэнт можа прарэчыць прафесару, і, калі аргументы пераканаўчыя, прафесар згаджаецца.

Грантавае пагадненне адкрывае новыя магчымасці і для маладых навукоўцаў. Плануецца стварэнне Кітайска-беларускай сумеснай лабараторыі па рэсурсах, матэрыялах і іх устойлівым выкарыстанні ў рамках ініцыятывы «Адзін пояс, адзін шлях». Прадугледжваецца сумесная падрыхтоўка аспірантаў пад кіраўніцтвам двух навуковых кіраўнікоў – з Беларусі і КНР.

– Яшчэ не дачакаўшыся рашэння па праекце, мы сумесна з кітайскімі калегамі падалі аглядны артыкул у часопіс *Advanced Functional Materials* з імпакта-фактарам 19,1, – адзначае навуковец.

ПЕРСПЕКТЫВЫ РАЗВІЦЦА

Умовы гранта прадугледжваюць трохгадовую працу над праектам. Цяпер навукоўцы БДУ ўдасканальваюць распрацаваную тэхналогію, каб максімальна палепшыць уласцівасці актываванага вугалю. Асаблівая ўвага надаецца пошуку зручных лекавых формаў для ўвядзення вугалю ў арганізм чалавека. Канчатковая мэта распрацоўкі – маштабаванне тэхналогіі да прамысловай вытворчасці.

– *Наша тэхналогія – гэта прыклад новай тэхналогіі для цыркулярнай эканомікі, калі адходы расліннай біямасы ператвараюцца ў прадукт, здольны вырашаць глабальныя экалагічныя праблемы чалавецтва*, – падводзіць вынік Дзмітрый Грыншпан. – *Калі праз пяць гадоў мы рэалізуем наш план у поўным аб'ёме ў Беларусі і КНР, дзякуючы ўнікальнаму спалучэнню мікра- і мезапор, наш сарбент з драўняных адходаў стане ключавым кампанентам для сучасных тэхналогій прамысловай экалогіі.*

ДАВЕДКА

Фонд інавацый iUNRC створаны для фінансавай падтрымкі і садзейнічання рэалізацыі навуковых даследаванняў ВНУ – членаў Універсітэцкай сеткі навукова-даследчага супрацоўніцтва. Сетка заснавана ў 2023 годзе ў рамках I Міжнароднага кангрэса па навукова-тэхнічных абменах «Адзін пояс, адзін шлях» у Чунцыне. Ініцыятарамі выступілі Міністэрства навукі і тэхналогій КНР, Кітайская акадэмія навук, Кітайская інжынерная акадэмія, Кітайская асацыяцыя навукі і тэхналогій, правінцыя Сычуань і муніцыпалітэт Чунцына. БДУ выступіў адным з заснавальнікаў аб'яднання. У склад сеткі ўваходзіць 151 універсітэт з 38 краін.

Таццяна САВІЦКАЯ

У БДУ СТВАРЫЛІ ЎНІКАЛЬНЫ МАТЭРЫЯЛ ДЛЯ ДЭТЭКТАРНАЙ АПАРАТУРЫ НАНАСПАДАРОЖНІКА МДУ ІМЯ М. В. ЛАМАНСАВА

Даследчыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта распрацавалі асаблівы матэрыял, прызначаны для працы ў экстрэмальных умовах космасу. Гаворка ідзе пра шматмэтавае сцынтыляцыйнае злучэнне, якое аказалася неўспрымальным да агрэсіўнага касмічнага асяроддзя. Над праектам працаваў калектыў НДІ ядзерных праблем БДУ пад кіраўніцтвам загадчыка лабараторыі эксперыментальнай фізікі высокіх энергій прафесара Міхаіла Коржыка.

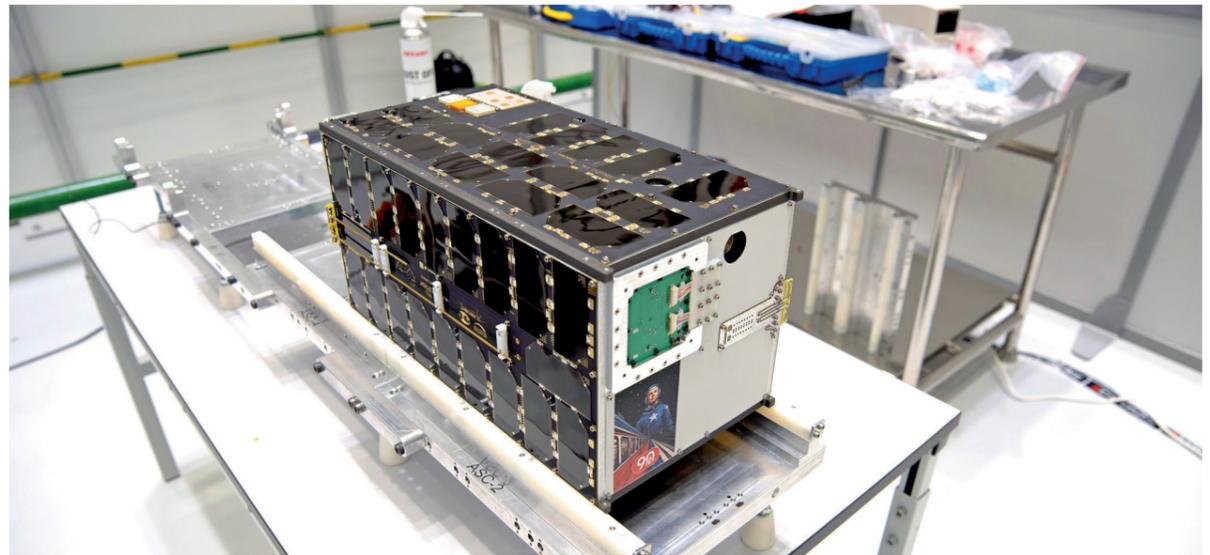

Сцынтыляцыйныя матэрыялы ўяўляюць сабой асаблівыя злучэнні, здольныя рэгістраваць іанізуючае выпраменьванне. У залежнасці ад складу яны знаходзяць прымяненне ў самых розных галінах – ад фізікі высокіх энергій да медыцыны і радыяцыйнага кантролю. Распрацоўка беларускіх навукоўцаў стала важным крокам у стварэнні прыбораў для спадарожнікаў новага пакалення, якія працуюць на калязямной арбіце.

– *Праект выконваўся ў сціслы тэрмін, усяго за тры гады, бо хацелася паспець запусціцца ў космас. І мы паспелі: спадарожнік быў выведзены на калязямную арбіту ў трэці дэкадзе снежня 2025 года. Надзвычай рады за студэнтаў і аспірантаў, для іх гэта стала білетам першага класа ў навуку!* – дзеліцца сваімі ўражаннямі **Міхаіл Коржык**. – *Распрацаваны матэрыял прыйшоўся даспадобы спецыялістам з МДУ, якія займаюцца праектаваннем спадарожнікаў і іх запускам. Ён быў падтрыманам БРФФД і РНФ (РФ) у рамках сумеснага праекта. Усяго з боку НДІ ЯП БДУ ў працы ўдзельнічала 7 чалавек, з іх 3 – студэнты і аспіранты.*

Супрацоўнікі НДІ ядзерных праблем БДУ ўпершыню на постсавецкай прасторы стварылі радыяцыйна і тэмператураўстойлівы сцынтылятар, здольны рэгістраваць адначасова і электрамагнітнае выпраменьванне, і нейтроны. Матэрыял адаптаваны да суровых касмічных умоў: ён вытрымлівае экстрэмальна нізкія тэмпературы, сонечныя ўспышкі і іншыя высокаэнергетычныя працэсы, якія адбываюцца ў космосе.

– *Падчас выканання мегагранта ў кааперацыі з НДЦ «Курчатаўскага інстытута» мы адзначылі выдатныя дэтэктарныя ўласцівасці матэрыялу ў дачыненні да нейтронаў. Услед за гэтым амерыканскія даследчыкі*

вызначылі, што легіраваны цэрыем гадаліній-алюміній-галіевы гранат (GAGG:Ce) валодае добрым профілем змены водгуку ў залежнасці ад тэмпературы ў шырокім дыяпазоне – як па святловыхадзе, так і па кінетыцы сцынтыляцыі. Гэта робіць матэрыял прыдатным для працы на спадарожніках. Больш за тое, GAGG:Ce негіграскапічны, радыяцыйна ўстойлівы, яркі, забяспечвае моцную загрузку і валодае вялікай шчыльнасцю, а таксама дэманструе нязначнае зніжэнне святловыходу з назапашанай дозой апраменьвання. Gd-утрымлівальны GAGG:Ce эфектыўна паглынае цеплавыя нейтроны з наступным хуткім выпраменьваннем рэнтгенаўскіх і гама-прамянёў.

Працаздольнасць распрацоўкі ўжо пацверджана на практыцы. На яе аснове стварылі трэкавы гама-спектрометр для расійскага спадарожніка фармату 16U «Скарпіён», які належыць МДУ імя М. В. Ламаносава. Касмічны апарат паспяхова вывелі на арбіту ў снежні мінулага года, і цяпер навукоўцы ўжо атрымліваюць і аналізуюць першыя даныя з яго борта.

– *Матэрыял ужо выпускаецца ў РФ і будзе выкарыстаны для абсталявання рою нанаспадарожнікаў. Ён дазваляе рэгістраваць розныя віды іанізуючага выпраменьвання з высокай эфектыўнасцю, гэта значыць з'яўляецца шматмэтавым сцынтылятарам новага пакалення. Даняў ўжо паступаюць, добра бачныя змены ў сферы радыяцыйных паясоў, інфармацыя для самастойнай апрацоўкі даступная на сайце МДУ, – дадаў прафесар.*

Навуковая апаратура на спадарожніку дазваляе праводзіць даследаванні, па маштабе супастаўныя з задачамі вялікіх касмічных апаратаў. Спектрометр вырашае тры асноўныя задачы: адсочвае радыяцыйную сітуацыю вакол Зямлі, аналізуе ўспышкі святла і гама-выпраменьванне для вывучэння астрафізічных працэсаў, а таксама ўдзельнічае ў эксперыментах па ўздзеянні космасу на біялагічныя ўзоры. Трэкавы гама-спектрометр адказвае за маніторынг радыяцыі ў верхніх пластах атмасферы і калязямной прасторы.

Сёння Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт з'яўляецца прызнаным лідарам у развіцці касмічных тэхналогій у краіне. Універсітэт застаецца адзіным у Беларусі, які не проста праектуе, але і паспяхова запускае ўласныя нанаспадарожнікі – першы выйшаў на арбіту ў 2018-м, другі адправіўся ўслед за ім у 2023-м. Таксама высокімі дасягненнямі ВНУ ў галіне аэракасічных тэхналогій з'яўляюцца праграма-апаратныя комплексы, якія функцыянуюць на МКС. Сярод іх значная роля адводзіцца ўнікальнаму комплексу для аптычнага дыстанцыйнага зандзіравання Зямлі, які не мае сусветных аналагаў.

– *Вядома, засталіся недаследаваныя моманты, прыходзяць ідэі па паляпшэнні ўласцівасцяў. Думаю, яны будуць рэалізаваны пры выкананні наступнага праекта БРФФД, так што чакаем абвясчэння конкурсу. Мы яшчэ ў пачатку шляху, але відавочна, што матэрыял стаў здабыткам цывілізацыі і будзе шырока выкарыстоўвацца ў космосе. Спецыялісты НАСА ўжо рыхтуюць праект місіі ў бок Сонца. Матэрыял дэтэктара – гэты, – расправёў Міхаіл Коржык.*

Таццяна САВІЦКАЯ

КАЦЯРЫНА ТАНАНАЙКА: «ПОСПЕХ ЗА ТЫМІ, ХТО ПРОЙДЗЕ ПРАЗ АГОНЬ, ВАДУ І МЕДНЫЯ ТРУБЫ»

Праект музея гісторыі БДУ «Размовы пра культуру і творчасць» прапануе даведацца больш пра тэатральнае мастацтва. У цэнтры ўвагі народны студэнцкі музычна-драматычны тэатр-студыя БДУ «На філфаку». Пра творчасць, працу ў камандзе і тонкасці акцёрскага майстэрства распавяла рэжысёр тэатра Кацярына Тананайка.

Наша гераіня нарадзілася ў Мінску. У 2007 г. скончыла сярэдняю школу з тэатральным ухілам. У 2007–2011 г. – студэнтка БДУКМ, вучылася па спецыяльнасці «рэжысура». У 2011 г. пачала працу ў тэатры «На філфаку» ў якасці памочніка рэжысёра. У 2012 г. заняла пасаду кіраўніка тэатра.

Якім быў ваш творчы шлях?

З творчасцю і тэатрам я звязана ўсё жыццё. Мае бацькі з'яўляліся артыстамі балета, таму ў дзяцінстве я часта праводзіла час на рэпетыцыях і за кулісамі вялікай сцэны. Таксама вельмі моцна на мяне паўплывала навучанне ў школе з тэатральным ухілам. Нашымі выкладчыкамі былі акцёры Беларускага музычнага тэатра, што вельмі матывавала ўдасканальвацца ў акцёрскім майстэрстве. Дзякуючы такому профільнаму навучанню я атрымала каштоўны досвед і шмат цікавых магчымасцяў. Напрыклад, мы рэгулярна наведвалі рэпетыцыі ў многіх тэатрах Мінска, знаёміліся з рэжысёрамі розных краін і ўдзельнічалі ў масоўцы для здымак «Беларусьфільма». Гэта паўплывала на выбар прафесіі, і ў выніку я стала студэнткай БДУКМ.

Як вы сталі рэжысёрам тэатра «На філфаку»?

У 2011 г., калі я навучалася на 5 курсе, да нас звярнуўся прадстаўнік упраўлення па справах

культуры з прапановай паспрабаваць свае сілы ў пастаноўцы нумароў для фестывалю эстрады. Я і яшчэ некалькі ініцыятыўных студэнтаў з радасцю ўзяліся за справу. Гэта было сапраўднае знаёмства з творчым жыццём БДУ. У той жа час я даведалася пра тэатр «На філфаку» і зацікавілася яго дзейнасцю. Пасля ўніверсітэта я звязалася з рэжысёрам тэатра «На філфаку» Верай Машэўскай і прапанавала дапамогу. Так я стала спачатку памочнікам рэжысёра, а ў хуткім часе і кіраўніком тэатра. У тым жа годзе я паставіла свой першы спектакль, і прэм'ера прайшла паспяхова.

Як адбываецца пастаноўка новых спектакляў?

Ідэі для пастановак у мяне ёсць заўсёды, але ўсё патрабуе часу. Кожны год я планую некалькі спектакляў, і з гэтага моманту пачынаецца актыўная праца. Цікава спрабаваць новыя жанры. Я заўсёды імкнуса ўключыць у рэпертуар тое, чаго не было ў папярэднім годзе. У 2026 годзе мы запланавалі тры спектаклі. Мне вельмі падабаецца ў працы над пастаноўкамі прадумваць дыялогі, гэтаму прысвечана шмат часу. Кожны спектакль я імкнуса зрабіць рознабаковым, каб ён «чапляў», каб добра спалучаліся музыка, танец, песня і акцёрская ігра. Праца не абмяжоўваецца і толькі рэпетыцыямі. Мы шмат выступаем на працягу года. Напрыклад, у нас адбылася прэм'ера навагодняга спектакля «Казачныя Царэўні і Новы год», а яшчэ мы часта бяром удзел у конкурсах.

З чаго складаецца рэпертуар тэатра?

Гэта спектаклі розных жанраў і напрамкаў па п'есах беларускіх і замежных пісьменнікаў, пластычныя спектаклі, спектаклі-хорары. Вялікай папулярнасцю карыстаюцца спектаклі «Мізэры» па матывах рамана Стывена Кінга, «Піф-Паф – ты мёртвы!», пластычны спектакль «Не мая віна», камедыя «За зачыненымі дзвярыма».

Распавядзіце, калі ласка, пра свой досвед удзелу ў спектаклях.

Я не імкнулася іграць у сябе на сцэне, але лёс вырашыў інакш. Першы раз я выйшла на сцэну, каб замяніць актрысу ў спектаклі «У джазе толькі дзяўчаты». Тады склаліся неспадзяваныя акалічнасці. Сваю ролю я вывучыла за 3 дні. Другі раз мне трэба было сыграць ролю ў пастаноўцы «Піф-Паф – ты мёртвы!», тады актрыса страціла голас непасрэдна на фестывалі ў Растове-на-Доне. Пасля гэтага я задумалася і вырашыла паспрабаваць новы напрамак – пластычны спектакль, у якім планавала прыняць удзел першапачаткова. Так з'явілася пастаноўка «Не мая віна». На «Тэатральным куфры-2025» гэта пастаноўка заваявала гран-пры, а я як актрыса была ўдасцёна ўзнагарод «Найлепшая жаночая роля» і «Найлепшая харэаграфія».

Якімі якасцямі павінен валодаць ідэальны акцёр?

Для мяне найлепшы акцёр той, хто заматываваны працаваць. Я пабачыла шмат пакаленняў акцёраў і вельмі цаню стараннасць і працавітасць. Упэўнена, што той, хто працуе, рана ці позна ўбачыць вынік. Галоўнае – акуратна накіраваць

такога чалавека, прывесці да правільнага рашэння.

Як вы падтрымліваеце згуртаванасць калектыву?

Першапачаткова я даю ім больш свабоды. Мы камунікуем на роўных, але грань субардынацыі рэжысёра і акцёра вытрымліваем. Гэта вельмі дапамагае расслабіць калектыв, і таму акцёры паіншаму раскрываюцца. Да выніку мы ідзём разам. Мы пастаянна на сувязі. Ужо звыкла ўсім калектывам наведваем тэатры, адзначаем святы. Ёсць у нашага тэатра і асаблівая традыцыя: кожны акцёр, які першы раз выходзіць на сцэну, атрымлівае кіндар-сюрпрыз. І цацка, якая яму трапляецца, становіцца яго сімвалам. Калі я першы раз выйшла на сцэну, мне таксама падарылі кіндар. Дагэтуль памятаю, што мне трапіўся замочок і ключык. Думаю, вельмі сімвалічна. Самае каштоўнае, што ў нашым тэатры выступаюць не толькі студэнты, але і выпускнікі. Многія застаюцца з тэатрам на доўгія гады і працягваюць радаваць глядачоў сваёй творчасцю.

Падзяліцеся, калі ласка, самым яркім успамінам, звязаным з тэатрам «На філфаку».

Для мяне каштоўны кожны момант. Але сапраўды, ёсць тыя, якія сталі асабліва дарагімі. Упэўнена, усім падабаецца атрымліваць прызнанне. У гісторыі тэатра «На філфаку» быў такі трыумф. У 2016 г. тэатр быў удастоены трох узнагарод І Адкрытага фестывалю студэнцкіх тэатраў федэральных універсітэтаў Расіі ў г. Калінінград: «Найлепшая рэжысура», «Найлепшы акцёрскі ансамбль», «За найлепшую мужчынскую ролю першага плана». Гэта быў асабліва радасны, шчаслівы момант. Падобнае пачуццё я адчувала, калі пасля спантаннага рашэння атрымалася аднавіць двухгадзінны спектакль за 10 дзён. Гэта былі невымоўныя эмоцыі.

Што натхняе вас на новыя пастаноўкі?

Перш за ўсё трэба памятаць, што натхненне не шукаюць, яно прыходзіць само. Вельмі шмат твораў, якія хочацца паставіць. Я пастаянна знаходжуся ў пошуку новых жанраў і творчых рашэнняў. Гэта бесперапынны працэс. Таксама хочацца адзначыць, што многія аўтары самі прапануюць свае творы для пастаноўкі спектакляў. Гэта вельмі каштоўна.

Што вы хацелі б пажадаць калектыву і тэатру?

Не апускайце рукі! Заўсёды дамагаюцца поспехаў тых, хто пройдзе праз агонь, вадку і медныя трубы. Усё атрымаецца! Тэатру я хачу пажадаць яшчэ больш спектакляў і выступленняў. Упэўнена, што наперадзе тэатр «На філфаку» чакае шмат цікавага!

ДАВЕДКА

- Народны студэнцкі музычна-драматычны тэатр-студыя БДУ «На філфаку» – гэта:
- 30 гадоў актыўнай творчай дзейнасці
 - Спектаклі розных жанраў і напрамкаў па п'есах беларускіх і замежных пісьменнікаў
 - Званне «Народны» ў 2001 г.
 - Удзельнік і арганізатар міжнароднага фестывалю студэнцкіх і моладзевых тэатраў «Тэатральны куфар БДУ».
 - Удзел у міжнародных конкурсах і фэстах

Музей гісторыі БДУ,
упраўленне па справах культуры БДУ

ТАЦЦЯНА СІДАРАВА: «ТРЭБА БЫЦЬ ВЕРНЫМ СВАІМ ПРЫНЦЫПАМ»

2026 год абвешчаны ў Беларусі годам беларускай жанчыны – часам, калі асабліва важна казаць пра тых, хто сваёй працай, талентам і адданасцю справе фарміруе будучыню краіны. У Беларускім дзяржаўным універсітэце такіх жанчын нямала. Адна з іх – загадчыца кафедры рускай літаратуры філалагічнага факультэта Таццяна Сідарава.

ЛІТАРАТУРА ЯК ПАКЛІКАННЕ

Часам выбар прафесіі здаецца выпадковым, але потым разумееш: ён быў прадвызначаны. Таццяна Сідарава прызнаецца, што ў яе жыцці менавіта літаратура аднойчы «выбрала» яе. Шлях Таццяны Пятроўны ў філалогію пачаўся яшчэ ў школе.

Любоў да чытання шмат у чым сфарміравалася дзякуючы сямейнай атмасферы: яна шмат чытала разам з маці, пісала доўгія школьныя сачыненні. Але сапраўдным імпульсам стала сустрэча з настаўнікам рускай мовы і літаратуры.

– Мы разбіралі на ўроку «Гранатавы бранзалет» Купрына, і раптам настаўніца заплакала. І мы, падлеткі, адзін за адным сталі выціраць слёзы. З гэтым педагогам мы не саромеліся выяўляць свае эмоцыі ад прачытанага. А суперажыванне – галоўная ўмова заглиблення ў свет культуры, – успамінае Таццяна Сідарава.

Тады яна ўпершыню адчула, як літаратура аб'ядноўвае людзей у адным эмацыйным і духоўным перажыванні. Ужо ва ўніверсітэце яе навуковыя інтарэсы прывялі да творчасці Мікалая Гоголя – пісьменніка, якога яна ў школьныя гады не асабліва любіла. Але лёс нібы настойліва вяртаў яе да гэтага аўтара: білет на экзамене, тэма курсавой, далейшая навуковая праца.

Менавіта праз філалогію Таццяна Пятроўна прыйшла да вывучэння багаслоўскай літаратуры, а пазней стала студэнткай місіянерскага факультэта Праваслаўнага Свята-Ціханаўскага гуманітарнага ўніверсітэта ў Маскве. Так навуковыя пошукі і асабісты светапогляд аказаліся цесна звязанымі.

КУРАТАРСТВА ЯК МАСТАЦТВА ДЫЯЛОГУ

Сёлета праца Таццяны Сідаравай са студэнтамі была адзначана найвышэйшай узнагародай конкурсу «Найлепшы куратар года БДУ». Аднак сама выкладчык успрымае прызнанне стрымана:

– Да любых узнагарод я стараюся ставіцца спакойна і з падзякай. У нас ва ўніверсітэце шмат выдатных куратараў. Я думаю, гэтая ўзнагарода мае большае значэнне для маіх студэнтаў – удзельнікаў нашых праектаў. Яны адчулі важнасць таго, што мы робім разам.

Паводле яе слоў, куратар – гэта перш за ўсё чалавек, які дапамагае студэнтам адчуць сябе часткай універсітэцкай супольнасці. Праца са студэнткай групай прадугледжвае не толькі арганізацыйныя пытанні, але і пастаянны чалавечы кантакт.

– Кожная група індывідуальная. Я не магу сказаць, што знайшла з імі агульную мову – хутчэй я ўвесь час вучуся з імі размаўляць і нават маўчаць. Уменне рабіць паўзы ў зносінах – гэта вялікі дар, – адзначае Таццяна Пятроўна.

ДЫРЫЖОР У АЎДЫТОРЫ

Кажучы пра выкладчыцкую прафесію, Таццяна Сідарава параўноўвае аўдыторыю з аркестрам. У гэтай выяве, прызнаецца яна, лепш за ўсё перадаецца складанасць і адначасова прыгажосць педагогічнай працы:

– Кожны педагог – як дырыжор. Ён павінен адчуваць танальнасць аўдыторыі: настроенасць на дыялог ці, наадварот, закрытасць. Часам трэба паскорыць рытм заняткаў, часам – зрабіць паўзу, даць час на разважанне. І, вядома, важна своечасова задаць новую мелодыю размовы.

Паводле яе слоў, з цягам часу выкладчык пачынае тонка адчуваць атмасферу ў аўдыторыі: калі студэнты гатовыя ўключыцца ў абмеркаванне, калі ім неабходна больш тлумачэнняў, а калі – жывы дыялог. Гэтае ўменне прыходзіць толькі з досведам і ўвагай да людзей. Сярод галоўных якасцяў выкладчыка герайна называе шчырасць і натуральнасць. Студэнты, на яе думку, вельмі востра рэагуюць на настрой і інтанацыю выкладчыка, лёгка распознаюць фармальнасць або абьякавасць.

– Трэба заставацца сабой і быць верным сваім прынцыпам. Вядома, важны прафесіяналізм, але ён складаецца не толькі з ведаў. Велізарную ролю іграе

любоў да прадмета. Закаханасць у дысцыпліну, як і вера, заразлівая, – адзначае яна.

Па словах выкладчыка, студэнт можа вывучыць канспект і паспяхова здаць іспыт, але так і не адчуць цікавасці да прадмета. А можа, наадварот, адкрыць для сябе новы свет дзякуючы захопленасці выкладчыка.

РАДАСЦЬ ВЫКЛАДАННЯ

Асабліваю радасць у працы Таццяне Сідаравай прыносіць жывая цікавасць студэнтаў да літаратуры. Для выкладчыка гэта самы відзачны знак таго, што размова пра кнігі не праходзіць бяспследна. Яна прызнаецца, што заўсёды радуецца, калі студэнты прыходзяць на заняткі з новымі кнігамі – часам нават з тымі, якія не ўваходзяць у абавязковую праграму.

Важнай часткай навучальнага працэсу Таццяна Сідарава лічыць творчую працу студэнтаў. Яна з цікавасцю чытае іх эсэ, абмяркоўвае інтэрпрэтацыі твораў, разглядае малюнкi, якімі студэнты з уласнай ініцыятывай ілюструюць прачытаныя тэксты.

Але самай каштоўнай узнагародай для педагога застаецца не фармальнае прызнанне, а шчырая рэакцыя студэнтаў:

– Аднойчы студэнтка сказала мне: «Пасля вашых лекцый мне хочацца жыць». Для выкладчыка цяжка прыдумаць большую ўзнагароду. Падобныя словы акрыляюць і даюць сілы працягваць працу.

ТЭХНАЛОГІІ І АСОБА

Сёння ў адукацыйным асяроддзі ўсё часцей абмяркоўваюць ролю лічбавых тэхналогій. Анлайн-платформы, прэзентацыі, мультымедыяныя матэрыялы становяцца звычайнай часткай універсітэцкіх заняткаў. Аднак Таццяна Сідарава ўпэўнена: ніякія тэхнічныя сродкі не здольныя замяніць галоўнага – асобы выкладчыка. На яе думку, тэхналогіі могуць зрабіць лекцыю больш нагляднай і дапамагчы студэнтам паглыбіцца ў атмасферу эпохі.

На занятках па рускай літаратуры яна нярэдка выкарыстоўвае аўдыя- і відэаматэрыялы: студэнты могуць пачуць голас Льва Талстога, убачыць дакументальныя кадры пра пісьменнікаў, пазнаёміцца з архіўнымі фатаграфіямі ці паслухаць раманы на вершы Івана Тургенева. Такія элементы дапамагаюць аживіць літаратурны кантэкст і адчуць жывы подых часу. Але пры гэтым, падкрэслівае выкладчыца, асновай сапраўдных універсітэцкіх заняткаў застаецца жывая размова са студэнтамі:

– Тэхналогіі могуць упрыгожыць лекцыю, стварыць атмасферу эпохі, але яны не замяняць зносінаў. Галоўныя інструменты выкладчыка – па-ранейшаму слова і рука, якая піша на дошцы.

Яна прызнаецца, што самыя запамінальныя лекцыі адбываюцца менавіта тады, калі тэхніка нечакана падводзіць:

– Самыя лепшыя мае лекцыі былі тады, калі не адкрывалася флэшка ці я забывала яе дома. Студэнты слухаюць, запісваюць, задаюць пытанні, чакаюць дыялогу. Усё роўна напісанае застаецца.

Паводле яе слоў, менавіта ў такія моманты асабліва ясна разумееш: адукацыя – гэта перш за ўсё сустрэча людзей, абмен думкамі і жывы інтэлектуальны дыялог.

ПРА РОЛЮ ЖАНЧЫНЫ

У Год беларускай жанчыны размова пра ролю жанчыны ў грамадстве набывае асаблівае гучанне. На думку Таццяны Сідаравай, гэты год – найперш напамін пра значэнне жаночага пачатку ў культуры, сям'і і грамадскім жыцці.

– Быць жанчынай – гэта адказная і ўнікальная місія. Жанчына па сваёй прыродзе заклікана натхняць, клапаціцца, падтрымліваць, дарыць жыццё і радасць навакольным, – лічыць яна.

Па словах выкладчыка, шмат у чым менавіта жанчына фарміруе маральную атмасферу вакол сябе: у сям'і, у прафесійным асяроддзі, у зносінах з людзьмі. У адукацыі гэтая роля асабліва прыкметная, бо педагог не толькі перадае веды, але і дапамагае фарміравацца асобе маладога чалавека.

Для самой Таццяны Пятроўны гэты год ужо азнаменаваўся важнай падзеяй. Яна стала пераможцай гарадскога этапу рэспубліканскага конкурсу «Жанчына года – 2025» у намінацыі «Духоўнасць і культура». Гэтае прызнанне стала для яе нечаканым і вельмі кранальным:

– Гэта было для мяне сапраўды сюрпрызам і вялікім суцяшэннем. Хочацца падзякаваць калегам, кіраўніцтву факультэта і, вядома, студэнтам, якія заўсёды падтрымліваюць мае ідэі і натхняюць на новыя праекты.

Менавіта ў гэтым узаемным натхненні – паміж выкладчыкам і студэнтамі, паміж людзьмі, аб'яднанымі любоўю да культуры і ведаў, – Таццяна Сідарава бачыць галоўны сэнс сваёй працы.

ГАЛОЎНАЕ – ЛЮБОЎ ДА СПРАВЫ

Кажучы пра выбар прафесіі выкладчыка, Таццяна Сідарава дае студэнтам параду:

– Не ісці ў навуку і адукацыю, калі сэрца не гарыць любоўю да людзей і да прадмета. Выкладанне – гэта праца, цяжкая і пераадоленне. Толькі любоўю можна падтрымліваць у сабе жаданне рухацца далей.

І, магчыма, менавіта гэтая любоў – да літаратуры, да студэнтаў і да ўніверсітэта – робіць куратарства не фармальным абавязкам, а сапраўдным пакліканнем.

Ксенія СМІРHOВА

БДУ БЕЗ МЕЖАЎ: ЯК ВУЧАЦЦА І СЯБРУЮЦЬ СТУДЭНТЫ З РОЗНЫХ КУТКОЎ СВЕТУ

Паступленне ў ВУ ў сваёй краіне – выклік. Паступленне ў ВУ ў чужой краіне – выклік удвая. Новая мова, незнаёмая культура і іншы менталітэт. Для студэнтаў БДУ з-за мяжы гэта рэальнасць. Героі нашых гісторый прыехалі з Туркменістана, Кітая і Расіі, але аб'ядноўвае іх адно: яны раўнапраўныя члены вялікай універсітэцкай сям'і БДУ.

Вэнь Юйкэ – студэнт філалагічнага факультэта і старшыня савета зямляцтваў БДУ – распавёў пра місію супольнасці. Гэтая арганізацыя, створаная для садзейнічання адаптацыі замежных грамадзян і сяброўства паміж студэнтамі розных нацыянальнасцяў, стала для яго не проста грамадскай нагрузкай, а магчымасцю дапамагчы іншым праходзіць той шлях, які калісьці прайшоў ён сам. Галоўная цяжкасць, з якой сутыкнуўся Вэнь Юйкэ пры паступленні, знаёмая многім замежным студэнтам – гэта розніца менталітэтаў і неабходнасць прывыкаць да новай культуры.

Малады чалавек вучыцца на спецыяльнасці «рамана-германская філалогія». Уражанні ад вучобы ў яго склаліся станоўчыя, а атмасферу ва ўніверсітэце ён называе сяброўскай. Будучым абітурыентам Вэнь Юйкэ дае параду, якая грунтуецца на яго ўласным досведзе:

– *Старайся адаптавацца. Як кажуць, у чужы манастыр не лезуць са сваімі законамі. У гэтым працэсе можна заўсёды звяртацца да нас, і мы вырочым, дапамагем.*

Данііл Барадач – студэнт факультэта міжнародных адносін, які для яго з самага пачатку быў прывычным.

– *Я бачыў вялікія перспектывы ў будучыні, паступаючы сюды.*

Першапачаткова ён планаваў звязаць сваю кар'еру з эканомікай – гэта, па яго словах, ся-

мейнае – і разглядаў некалькі факультэтаў. Аднак пасля паспяховай здачы ЦТ выбраў ФМА.

Уражанні ад вучобы ў Данііла склаліся станоўчыя. Ён адзначае, што, як і ў любой ВУ, тут ёсць свае плюсы і мінусы, але планка, якую трымае ўніверсітэт, застаецца вельмі высокай. Атмасферу ва ўніверсітэце ён характарызуе як сяброўскую.

– *Усе стараюцца адзін аднаму дапамагчы, удзельнічаць у нейкіх івентах і ў цэлым быць адкрытымі, гэта адразу кідаецца ў вочы, – дадае малады чалавек.*

Ключавы выклік для Данііла – вялікая колькасць незнаёмых людзей і неабходнасць хутка знаходзіць з імі агульную мову для сумеснай працы над праектамі. Аднак з часам гэтыя складанасці сыходзяць.

Вольны час студэнт прысвячае спорту (у яго за плячыма некалькі гадоў прафесійнай кар'еры ў двух відах спорту) і зносінам з блізкімі людзьмі.

Будучым студэнтам Данііл дае параду:

– *Важна стаць часткай цікавых менавіта вам арганізацый, гэта дазволіць пазнаёміцца з цікавымі людзьмі, пашырыць круггляд і знайсці новыя магчымасці.*

З усмешкай ён дадае, што нядрэнным варыянтам можа быць і далучэнне да савета зямляцтваў.

Парада Данііла – не проста агульная рэкамендацыя. За гэтымі словамі стаіць рэальна дзейная структура, якая дапамагае замежным студэнтам адчуваць сябе ў БДУ камфортна і ўпэўнена. І наступны герой якраз можа расказаць пра гэта знутры.

Юлія Гулінян, студэнтка другога курса юрыдычнага факультэта БДУ, выбрала гэтую ВУ па парадзе сяброў, якія тут вучыліся, і з-за яе рэпутацыі моцнай навучальнай установы. Цяпер яна асвойвае спецыяльнасць «правазнаўства».

Навучальны працэс на факультэце яна характарызуе як інтэнсіўны і насычаны тэорыяй, аднак адзначае, што практычных заняткаў таксама дастаткова. У праграме ёсць судзейскія сімуляцыі, тэматычныя лекцыі і нават прагляды фільмаў з наступным аналізам, звязаным з будучай прафесіяй.

– *Падабаецца, што можна спалучаць акадэмічную базу з навыкамі, патрэбнымі ў прафесіі, – каментуе дзяўчына.*

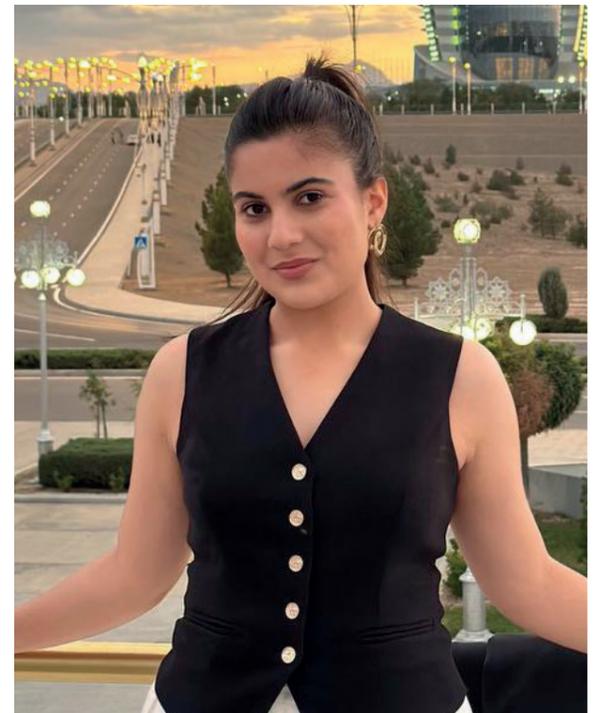
Атмасферу ва ўніверсітэце Юлія называе адначасова сяброўскай і дзелавой. Наладзіць кантакты з аднакурснікамі, па яе словах, нескладана дзякуючы мноству мерапрыемстваў і групавых праектаў. Зрэшты, ключавую ролю адыгрывае ўласная ініцыятыва: прасцей пачаць размаўляць самай.

Найбольшую цяжкасць пры паступленні і адаптацыі ўяўляла неабходнасць перапрацоўваць вялікія аб'ёмы матэрыялаў і прывыкаць да інтэнсіўнага графіка з вялікай колькасцю чытання і практыкі. Асобным выклікам стала прывыканне да ўніверсітэцкай культуры, дзе важна ўмець планавачы час і не баяцца звяртацца да выкладчыкаў па дапамогу.

Будучым замежным абітурыентам Юлія раіць загадзя вывучыць патрабаванні да дакументаў, далучацца да студэнцкіх чатаў і суполак і не саромецца задаваць пытанні.

– *Вучыцеся размяркоўваць час: баланс паміж вучобай і вольным часам робіць гады ва ўніверсітэце прадуктыўнымі і прыемнымі.*

У прафесійных планах Юліі – развіццё ў юрыдычнай галіне, яе прыцягваюць міжнароднае права і сфера правоў чалавека. Сваю будучую кар'еру яна гатовая будаваць як у Беларусі, так і за мяжой, галоўнай умовай лічыць наяўнасць цікавай працы і магчымасцяў для росту.

Мілана Авакян, студэнтка факультэта міжнародных адносін, выбрала для навучання Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэт пасля доўгіх сямейных абмеркаванняў. Для яе БДУ – самая прэстыжная ВУ Беларусі з кваліфікаванымі выкладчыкамі, а яго размяшчэнне ў цэнтры Мінска стала прыемным бонусам: усё неабходнае знаходзіцца ў пешай даступнасці.

На факультэце міжнародных адносін Мілана асвойвае спецыяльнасць «міжнароднае права». Цікавае да юрыспрудэнцыі ў яе з падлеткавага ўзросту – тады яна запоем глядзела серыялы пра адвакатаў і расквіццё злачынстваў.

– *Я выбрала менавіта міжнароднае права, таму што мне заўсёды падабалася юрыспрудэнцыя. А ФМА, таму што тут акрамя права я вучуся замежныя мовы, і гэта для мяне вялікі плюс, бо я ўжо размаўляю на дзвюх замежных мовах, а тут магу вывучыць яшчэ пару, – дадае студэнтка.*

Першы час вучоба давалася нязвычайна цяжка, але цяпер Мілана ўлілася ў працэс, і лекцыі з семінарамі, як і сесіі, праходзяць спакойна. З аднакурснікамі агульная мова знайшлася не адразу – цеснай дружбы не ўзнікла, што студэнтка тлумачыць розніцай у менталітэце.

– *Мы ў добрых адносінах, заўсёды дапаможам ці падкажам адзін аднаму ў вучобе.*

Кола блізкіх зносін склалі некалькі сяброў з іншых спецыяльнасцяў, якія таксама прыехалі з Туркменістана.

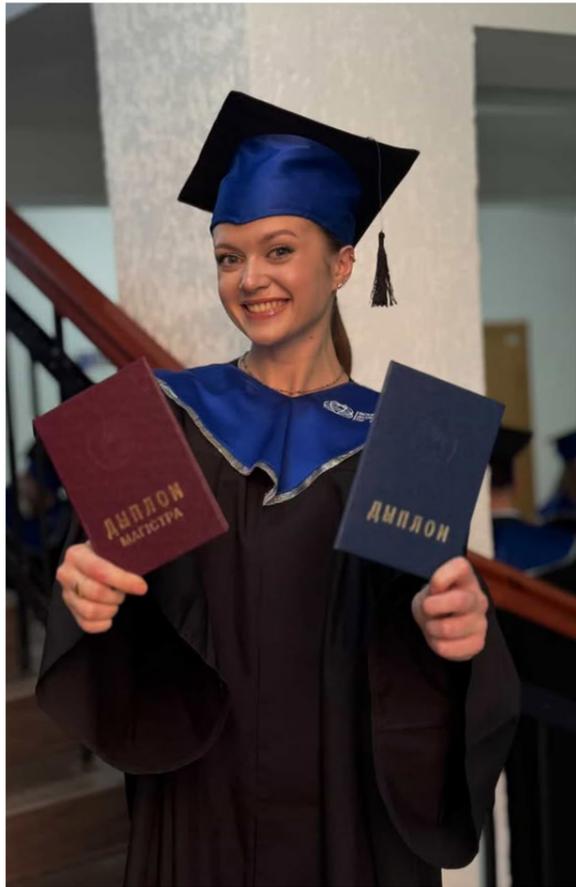
Самым цяжкім у адаптацыі стала жыццё далёка ад сям'і. Працэс афармлення дакументаў заняў шмат часу, і вучоба Мілана распачала праз два тыдні пасля прыезду.

Страх перад неведомасцю, моўны бар'ер, хваляванне перад экзаменамі і афармленнем дакументаў – праз гэта праходзіў кожны з нашых герояў. Але цяпер, азіраючыся назад, яны раяць будучым студэнтам толькі адно: не бойцеся. Выбірайце спецыяльнасць для душы, рыхтуйце дакументы загадзя, шукайце падтрымку ў іншых студэнтаў. Гады ва ўніверсітэце праляцяць хутка, і ад вас залежыць, наколькі яркімі і карыснымі яны будуць. Гісторыі гэтых хлопцаў і дзяўчат – самы лепшы доказ таго, што ў замежных студэнтаў у БДУ ўсё атрымліваецца.

Марыя КАРКВЕЛІС

БОЛЬШ, ЧЫМ УНІВЕРСІТЭТ: ГІСТОРЫ ВЫПУСКНІКОУ БДУ

Для герояў нашага матэрыялу БДУ стаў важным этапам жыцця і фундаментам для будучыні. Гісторыі Юліяны, Дар'я і Віктара – пра тое, як студэнцкія гады ў сценах альма-матар фарміруюць не толькі прафесіянала, але і асобу, даюць неацэнныя сувязі і ўпэўненасць у сваіх сілах.

Юліяна Вербянец, выпускніца 2024 года факультэта міжнародных адносін БДУ, успамінае свой першы дзень ва ўніверсітэце. Па яе словах, быў неверагодна спякотны верасень, а заняткі праходзілі ў другую змену. Яна толькі прыехала з Брэста, паспела пакінуць чамадан у камеры захоўвання і літаральна ў апошнюю хвіліну забегла на першую лекцыю, дзе яе ўжо чакалі новыя суседкі па інтэрнаце. Дзяўчаты сталі яе найлепшымі сяброўкамі, і яна лічыць, што гэта сапраўдны падарунак лёсу.

– У той дзень мяне вельмі ўразіла тое, наколькі паважліва ставяцца да студэнтаў. Большасць з нас яшчэ былі падлеткамі, але нас звалі калегамі, хвалілі, што мы прайшлі сур'ёзны адбор. Гэта паставіла высокую планку – і ацэнкі сябе, і стаўлення да нас.

З першага дня яна палюбіла і факультэт, і сваю спецыяльнасць. Дзяўчына паступала толькі ў БДУ, без запасных варыянтаў, абсалютна ўпэўненая ў сваім выбары.

Аднагрупнікі зрабілі на яе моцнае ўражанне сваёй энергіяй. Усе маладыя людзі гарэлі энтузіязмам, былі гатовы падхапіць і развіць любую ідэю. Асабліва гэта вылучалася на кантрасце са школай Юліяны. Дзяўчына адзначае, што зараджалася пазітывам ад сваіх новых сяброў і аднаўлялася маральна і фізічна.

Важную ролю адыгралі выкладчыкі-практыкі, якія давалі шмат рэальных кейсаў. А адзін педагог па псіхалогіі кіравання змяніў яе погляд на студэнцкія гады:

– Студэнцтва – гэта не толькі атрыманне ведаў, гэта ў першую чаргу час, каб навучыцца камунікаваць, пабудаваць і будучае прафесійнае жыццё, і асабістае. Потым будзе не да таго, – з усмешкай успамінае выпускніца.

Галоўнымі прафесійнымі звычкамі, вынесенымі са сцен альма-матар, яна называе адказнасць і адаптыўнасць. Універсітэт навучыў яе працаваць з праўкамі, даносіць свой погляд і разумець, што шматразовыя дапрацоўкі – гэта нармальны шлях да якаснага выніку.

Ёй пашанцавала прымяніць веды адразу пас-

ля выпуску – яна ўладкавалася бухгалтарам у турыстычную сферу. Акрамя прафесіі, універсітэт навучыў яе адстойваць свае межы, берагчы свой час і выбудоўваць эфектыўную камунікацыю з рознымі людзьмі.

Адукацыю ў БДУ Юліяна апісвае трыма словамі: «Магчымасці. Прэстыж. Камунікацыя».

Азіраючыся назад, дзяўчына хоча даць параду сабе першакурсніцы:

– Спрабуй усё. Абсалютна ўсё, што прапануюць. Гэта час шукаць сябе, свае захапленні, сяброў і, магчыма, каханне, – такое аптымістычнае пасланне натхніць не аднаго новага студэнта.

Са шкадаванняў дзяўчына вылучае жыццё не ў тым інтэрнаце і што не з першага курса прыйшла ў «Крыжачок» – танцавальны калектыў БДУ. Да творчай сям'і Юліяна далучылася толькі на трэцім курсе, але працягвае займацца там і зараз.

Выпускнік факультэта журналістыкі **Віктар Крывапустаў** яшчэ да паступлення быў знаёмы з многімі будучымі аднагрупнікамі дзякуючы дыстанцыйным падрыхтоўчым курсам, што вельмі дапамагло. Уражанне ад факультэта ўсхвалявала – адчуваўся маштаб пасля гімназіі. Адбылася доўгачаканая сустрэча з аднагрупнікамі, якіх да гэтага ведаў толькі ў інтэрнаце.

Галоўную прафесійную звычку, вынесеную з універсітэта, ён фармулюе каротка і дакладна: правярць інфармацыю трэба заўсёды.

Прымяніць тэарэтычныя веды на практыцы ён змог яшчэ да атрымання дыплама – малады чалавек пачаў працаваць з другога курса. Універсітэт навучыў яго не толькі прафесіі, але і ўменню знаходзіць агульную мову з людзьмі, задаваць правільныя пытанні і крытычна ацэньваць інфармацыю. Зараз ён працуе рэдактарам на тэлебачанні.

Са студэнцкага жыцця ён крыху шкадуе толькі пра тое, што не паспрабаваў сябе на радыё, хоць і атрымаў вопыт у іншых медыя. Часцей за ўсё ён успамінае мерапрыемствы праектнага напрамку студэнцкага савета факультэта журналістыкі, дзе ўпершыню папрацаваў з гукам і раскрыўся як арганізатар.

Школьніку ён раіць выбраць БДУ, таму што гэта ўнікальныя магчымасці і высокакваліфікаваны выкладчыцкі склад:

– Такого прафесійнага выкладчыцкага складу больш няма нідзе. Адміністрацыя падтрымлівае ўсе пачынанні студэнтаў і дапамагае рэалізавацца, – завяршае свой апавед Віктар.

Дар'я Галавацкая з 10 класа ведала, што будзе паступаць менавіта ў Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэт, і выбрала гістарычны факультэт. Яна была ўпэўнена ў сваіх сілах. Першае ўражанне было надзвычайным: знаёмства з аднагрупнікамі ў агульным чаце і пры засяленні ў інтэрнат прымусіла хвалявацца.

– Уражанні пераўзышлі ўсе мае чаканні. Ёсць добрая фраза: «Не спяшайся рана зачароўвацца, каб потым не давялося расчароўвацца». Але такія словы не былі дастасавальнымі да маёй сітуацыі. Я адразу палюбіла атмасферу факультэта, выкладчыкаў і студэнцкае жыццё.

Працаваць яна пачала на трэцім курсе – у школе. Гэты вопыт паказаў, што галоўнае ўменне выкладчыка не ў тым, колькі ты ведаеш і распавядаеш, а ў тым, як ты ўмееш гэтым веданнем дзяліцца.

Акрамя прафесіі, універсітэт даў Дар'я веру ў свае магчымасці. Студэнцкая актыўнасць, арганізацыя мерапрыемстваў і міжнародныя стажыроўкі сталі неацэнным урокам камунікацыі і самаарганізацыі. Цяпер узнагарода «Зорка БДУ» нагадвае ёй пра гэта.

Першы курс дзяўчыны выпаў на перыяд дыстанцыйнага навучання, што падштурхнула яе да актыўнага сацыяльнага жыцця. Яна з цяплом успамінае працу ў студэнцкім савеце, сваю каманду і праекты, а таксама стажыроўкі – ад МДУ да Калінінграда. Асабліва каштоўнай стала праца ў прыёмнай камісіі БДУ, якая і вызначыла яе далейшы прафесійны шлях ва ўніверсітэце. Цяпер дзяўчына ўсё так жа цалкам прысвячае сябе адукацыі. Дар'я працягвае сваю дзейнасць у alma mater, але ўжо ў новай ролі – працуе выкладчыкам у Юрыдычным каледжы БДУ і бязмерна гэтым ганарыцца.

– Для мяне гэта сапраўднае месца сілы і творчасці. Мяне падтрымлівае адміністрацыя каледжа, яны стварылі неверагоднае поле для развіцця і давяраюць маім ініцыятывам. Яркім прыкладам іх падтрымкі стала наша сумесная перамога – падзяка ад Цэнтральнага раёна горада Мінска на конкурсе «Найлепшы малады спецыяліст года». Хачу асобна сказаць пра калектыў – такога я яшчэ не сустракала нідзе. Гэта рэдкае спалучэнне прафесіяналізму і чалавечага цяпла, дзе кожны гатовы падтрымаць. І тут вялікая заслуга кіраўніцтва, якое змагло аб'яднаць вакол сябе аднадумцаў і не проста кіруе, а натхняе людзей на агульную мэту.

Сёння Юліяна, Дар'я і Віктар ужо не студэнты, але іх сувязь з БДУ не перарвалася. Застаецца аснова, закладзеная ва ўніверсітэце: уменне вучыцца, прыстасоўвацца і верыць, што няма вяршыняў, якія нельга скарыць.

Марыя КАРКВЕЛІС

У БДУ АБРАЛІ КАРАЛЕВУ СТУДЭНЦТВА – 2026

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт аб'яўляе конкурс на замяшчэнне пасада прафесарска-выкладчыцкага складу

Найменне пасады	Кваліфікацыйныя патрабаванні да пасады паводле АҚДП і службовай інструкцыі
Загадчык	Вышэйшая адукацыя, наяўнасць навуковай ступені доктара ці кандыдата навук, навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 7 гадоў.
Прафесар	Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 7 гадоў. ² Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата тэхнічных навук, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 7 гадоў.
Дацэнт	Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 5 гадоў.
Старшы выкладчык	Вышэйшая адукацыя і наяўнасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наяўнасць навуковай кваліфікацыі «Даследчык», вышэйшая адукацыя і наяўнасць навуковай ступені), стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў не менш за 3 гады або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах службоўцаў, якія адносяцца да катэгорыі «Кіраўнікі» ці «Спецыялісты», праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не менш за 5 гадоў.
Выкладчык	Вышэйшая адукацыя і наяўнасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наяўнасць навуковай кваліфікацыі «Даследчык», вышэйшая адукацыя і наяўнасць навуковай ступені) і стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў не менш за 1 год.

Найменне пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду ¹
Старшы выкладчык кафедры агульнай і медыцыйскай псіхалогіі	-
Дацэнт кафедры агульнай і медыцыйскай псіхалогіі	2 гады
Старшы выкладчык кафедры сацыяльнай і арганізацыйнай псіхалогіі	-
Дацэнт кафедры сацыяльнай і арганізацыйнай псіхалогіі	3 гады
Дацэнт кафедры сацыялогіі	1 год
Дацэнт кафедры сацыяльнай камунікацыі	1 год
Дацэнт кафедры сацыяльнай работы і рэабіліталогіі	1 год
Выкладчык кафедры філасофіі і метадалогіі навукі (2)	-
Дацэнт кафедры філасофіі і метадалогіі навукі (2)	1 год
Дацэнт кафедры агульнай і медыцыйскай псіхалогіі	1 год
Дацэнт кафедры сацыяльнай і арганізацыйнай псіхалогіі	1 год
Загадчык кафедры сацыяльнай камунікацыі	1 год
Дацэнт кафедры сацыяльнай камунікацыі	1 год
Прафесар кафедры філасофіі культуры	1 год
Дацэнт кафедры філасофіі і метадалогіі навукі	1 год
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. Кальварыйская, 9, каб. 528; да 23 красавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, вул. Кальварыйская, 9, каб. 528; да 23 мая.	

¹(дацэнт, прафесар, намеснік загадчыка агульнаўніверсітэцкай кафедры, загадчыка кафедры)

Найменне пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду ¹
Старшы выкладчык кафедры фізічнага выхавання і спорту	-
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. Кастрычніцкая, 8А, УСК «Універсітэцкі», каб. 215; да 23 красавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, вул. Кастрычніцкая, 8А, УСК «Універсітэцкі», каб. 224; да 23 мая.	

Найменне пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду ¹
Загадчык кафедры міжнароднага менеджменту	4 гады
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. К. Маркса, д. 31, каб. 65; да 23 красавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, вул. К. Маркса, д. 31, каб. 65; да 23 мая.	

Найменне пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду ¹
Загадчык кафедры міжнароднага права	5 гадоў
Прафесар кафедры міжнародных адносін	5 гадоў
Дацэнт кафедры міжнароднага турызму і гасціннасці	5 гадоў
Дацэнт кафедры рамана-германскіх моў міжнароднай прафесійнай дзейнасці	5 гадоў
Старшы выкладчык кафедры рамана-германскіх моў міжнароднай прафесійнай дзейнасці	-
Старшы выкладчык кафедры міжнароднага турызму і гасціннасці	-
Старшы выкладчык кафедры ўсходазнаўства	-
Выкладчык кафедры міжнароднага права	-
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. Ленінградская, 20, каб. 504; да 23 красавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, вул. Ленінградская, 20, каб. 516; да 23 мая.	

Найменне пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду ¹
Дацэнт кафедры гісторыі новага і найноўшага часу	5 гадоў
Дацэнт кафедры крынічназнаўства	5 гадоў
Дацэнт кафедры этналогіі, музеалогіі і гісторыі мастацтваў (2)	1 год
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: гістарычны факультэт, вул. Чырвонаармейская, 6, ауд. 203; да 23 красавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: гістарычны факультэт, вул. Чырвонаармейская, 6, ауд. 208; да 23 мая.	

Найменне пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду ¹
Старшы выкладчык кафедры экалагічнай хіміі і біяхіміі	5 гадоў
Старшы выкладчык кафедры імуналогіі (2)	5 гадоў
Старшы выкладчык кафедры экалагічнай медыцыны і радыябіялогіі	5 гадоў
Выкладчык кафедры экалагічнай хіміі і біяхіміі	5 гадоў
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: 220070, г. Мінск, вул. Даўгабродская, 23, корпус 1, кабінет 202; да 23 красавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: 220070, г. Мінск, вул. Даўгабродская, 23, корпус 1, кабінет 202; да 23 мая.	

У БДУ адбылася доўгачаканая падзея – вызначыліся імяны тых, хто будзе ўвасабляць грацыю, інтэлект і талент студэнцкай супольнасці. Па выніках захапляльнага фінальнага спаборніцтва тытул «Каралева студэнцтва БДУ – 2026» здабыла першакурсніца Інстытута бізнесу Юліяна Макраус.

Журы не абмінула ўвагай і іншых канкурсантак, якія прадэманстравалі высокі ўзровень падрыхтоўкі. Званне «I Віцэ-каралева студэнцтва БДУ – 2026» прысуджана першакурсніцы фізічнага факультэта Марыі Трусковай. «II Віцэ-каралевай студэнцтва БДУ – 2026» стала трэцякурсніца эканамічнага факультэта Стэфанія Чарнавусава. Асобная намінацыя «Каралева студэнцтва БДУ 2026 ONLINE», якую вызначылі прыхільнікі ў інтэрнэт-прасторы, дасталася першакурсніцы факультэта журналістыкі Ксеніі Федарынчык.

Адборачны этап у межах універсітэта аб'яднаў больш за 30 таленавітых дзяўчат БДУ. Галоўная ўзнагарода для пераможцаў універсітэцкага тура – магчымасць прадставіць свой факультэт і ўніверсітэт на больш высокім узроўні: прыняць удзел у Мінскім гарадскім этапе прэстыжнага конкурсу.

Марыя Карквеліс

НАВІНЫ МІНСКА | БЕЛАРУСІ

У Мінскім планетарыі ідзе маштабная рэканструкцыя: будынак цалкам разабраны знутры да стану 1960-х гадоў. Фасад і дах абновяць, але захаваюць гістарычны выгляд, дадаўшы сучасную падсветку. Унутры змяняць экран, акустыку і ўсталяваюць эрганамічныя крэслы з рэгуляваннем нахілу. Таксама трансфармуецца суседняя абсерваторыя, дзе зманціруюць алюмініевы купал, які зможа вярцецца.

З сакавіка па лістапад энтамолагі штодня правяраюць мінскія паркі і зоны адпачынку. Пры перавышэнні нормы колькасці кляшчоў праводзіцца апрацоўка прэпаратамі, а на тэрыторыі ўсталёўваюць папярэдзальныя таблічкі. Спецыялісты рэкамендуюць устрымлівацца ад наведвання такіх участкаў на працягу некалькіх дзён пасля апрацоўкі. Пік мерапрыемстваў традыцыйна прыпадае на канец красавіка – пачатак мая, каб да адкрыцця сезона паркі былі бяспечнымі.

Будаўніцтва Нацыянальнага гістарычнага музея Беларусі плануецца завяршыць у 2026 годзе. Цяпер спецыялісты вядуць абліцоўванне фасада і ўнутранае аздабленне, пры гэтым асабліва ўвага надаецца архітэктурна-мастацкаму абліччу будынка. Будынак, выкананы ў абырсах карты краіны, змесціць экспазіцыю з 12 залаў з інтэрактыўнымі і мультымедычнымі рашэннямі. Вакол музея з'явіцца парк Народнага адзінства, які стане часткай водна-зялёнага ландшафту Мінска.

У 2026 годзе беларускія ВНУ гатовы прыняць 49,1 тыс. абітурыентаў, з іх на бюджэт плануецца залічыць каля 33,1 тыс. Найбольшая колькасць бюджэтных месцаў прадугледжана на інжынерныя, педагагічныя, медыцынскія і аграрныя спецыяльнасці. Ва ўстановы сярэдняй спецыяльнай адукацыі плануецца набраць 38,9 тыс. чалавек, а ў сістэму прафтэхадукцыі – 29 тыс., дзе каля 75% месцаў прыпадае на спецыяльнасці рэальнага сектара эканомікі. Падрабязную інфармацыю пра паступленне можна даведацца ў прыёмных камісіях і на сайтах 46 ВНУ і 289 каледжаў краіны.

Пляцоўка для будаўніцтва пункта захавання радыеактыўных адходаў у Беларусі пакуль не абраная, але разглядаюцца тры варыянты. Сярод рэгіёнаў – Гродзенская вобласць (у раёне БелАЭС), Магілёўская вобласць і незадазейнічаныя тэрыторыі Гомельскай вобласці. Працэс выбару ўключае ацэнку ўздзеяння на навакольнае асяроддзе, а таксама разлік бяспекі, сацыяльных і эканамічных фактараў. Рашэннем займаецца вялікая навуковая супольнасць сумесна з праектнымі інстытутамі.

УСТАНОВА БЕЛАРУСКАГА ДЗЯРЖАўНАГА ўНІВЕРСІТЭТА «НАУКОВА-ДАСЛЕДЧЫ ІНСТЫТУТ ПРЫКЛАДНЫХ ПРАБЛЕМ МАТЭМАТЫКІ І ІНФАРМАТЫКІ»

АБ'ЯўЛЯЕ КОНКУРС на замяшчэнне вакантнай пасады

старшага навуковага супрацоўніка навукова-даследчай лабараторыі праблем бяспекі інфармацыйных тэхналогій.

Тэрмін конкурсу – адзін месяц з дня апублікавання аб'явы. Адрас: 220030, г. Мінск, пр. Незалежнасці, 4, п. 427, НДІ прыкладных праблем матэматыкі і інфарматыкі, тэл. 209-51-04.

